

COVID-19 Pandemi Döneminin Okul Öncesi Çağı Çocuklarının Oyun Oynama Eğilimlerine Etkisinin İncelenmesi

Gülser YALÇINKAYA¹

Gökmen ÖZEN^{1*}

¹ Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, ÇANAKKALE

 DOI: 10.31680/gaunjss.1075974

Orijinal Makale / Original Article

Geliş Tarihi / Received: 19.02.2022

Kabul Tarihi / Accepted: 13.03.2022

Yayın Tarihi / Published: 24.03.2022

Öz

Araştırmanın amacı COVID-19 pandemi döneminde çocukların oyuna ve fiziksel aktiviteye karşı eğilimlerinin, pandemi öncesi dönem ile farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesidir. Araştırma grubu okul öncesi eğitim çağıında 36-72 aylık 157 çocuktan oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu ve Çocuklar İçin Oynama Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Formlar araştırmaya katılan çocukların ebeveynleri tarafından doldurulmuştur. Verilerin analizinde Kolmogrov-Smirnov ve Paired Sample T Test testleri kullanıldı. Araştırma bulgularına göre ön ve son testlerde katılımcıların fiziksel kendiliğindenlik, sosyal kendiliğindenlik, zevkin dışı vurumu alt boyutlarında ve ölçek genel ortalamaları arasında anlamlı farklılıklar saptanırken bilişsel kendiliğindenlik ve mizah anlayışında farklılıklar saptanmamıştır. Alt boyut olarak erkeklerde sosyal kendiliğindenlik ve zevkin dışı vurumu alt boyutlarında, kızlarda ise fiziksel kendiliğindenlik alt boyutunda anlamlı farklılık vardır. Yaş gruplarına göre 36-48 aylık çocuklar zevkin dışı vurumu alt boyutunda, 49-60 aylık çocuklar sosyal kendiliğindenlik alt boyutunda ve 61-72 aylık çocuklar ise sosyal kendiliğindenlik, zevkin dışı vurumu boyutlarında ve ölçek toplam skorlarında farklılıklar saptanmıştır. Sonuç olarak COVID-19 sosyal izolasyon döneminde çocukların uzun süre evde kalmaları oyun davranışlarını ve eğilimlerini etkilemiştir. Çocukların dışarıya çıkmadan uzun süre ev ortamında kalmaları oyuna ve fiziksel aktiviteye karşı eğilimlerinde azalmaya neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, çocuk, fiziksel aktivite, okul öncesi, oyun

Investigation of The Impact of COVID-19 Period On Pre-School Children's Playing Tendencies

Abstract

The aim of this research is to investigate whether children's tendencies towards play and physical activity during the COVID 19 pandemic period differs with the pre-pandemic period. The research group consists of 157 pre-school children aged 36-72 months. In the research, personal information form and "Playing Tendency Scale for Children" were used as data collection tools. The forms were filled in by the parents of the children. In the analysis of data, Kolmogrov-Smirnov and Paired Sample T Tests were used. According to the findings of the research, while there were significant differences in the sub-dimensions of physical spontaneity, social spontaneity, expression of pleasure and the general mean scores of the participants in the pre and post tests, there were no statistically significant differences in terms of cognitive spontaneity and sense of humour. As a subdimension, while there were significant differences in the sub-dimensions of social spontaneity and manifest joy in boys, there was a significant difference in the sub-dimension of physical spontaneity in girls. When children according to the month groups were examined, significant differences were found in the sub-dimension of manifest joy in 36-48 months group and in the sub-dimension of social spontaneity in 49-60 months group. There were also statistically significant differences in the dimensions of social spontaneity and manifest joy in 61-72 months group and in the grand total scores of the scale. As a result, during the COVID 19 isolation period, staying at home for a long time has affected children's play behavior and their tendencies. Staying at home for a long time without going out led to a decrease in children's tendencies towards play and physical activity.

Keywords: COVID-19, children, pre-school, physical activity, play

*Sorumlu Yazar: Gökmen ÖZEN

e-mail: gokmenozen44@gmail.com

Giriş

Yeni tip koronavirüs hastalığı (COVID-19) ilk olarak 2019 yılının sonunda ortaya çıkan, birkaç ay içinde tüm dünyaya hızla yayılan ve Mart 2020'de WHO tarafından dünya çapında salgın ilan edilen bir hastalıktır. Üst solunum yolu enfeksiyonu gibi hafif tablolarla başlayıp solunum yetmezliğinin eşlik ettiği ve ölümlerle sonuçlanabilen ağır viral pnömonilere varan geniş spektrumda olduğu bilinen bir hastalık türüdür (Tezer ve Demirdağ, 2020; Zhou ve ark. 2020).

Türkiye'de ilk vaka Mart 2020 itibari ile görülmüş olup bu hastalığı kontrol altına almak ve yayılmasını önlemek için okullarda eğitime geçici süre ile ara verilmesi başta olmak üzere gönüllü karantina ve izolasyon gibi birtakım önlemler günden güne artırılarak devam etmiştir (Erdem, 2020). Alınan önlemler dâhilinde 0-20 yaş arasında bulunan çocuk ve gençler için sokağa çıkma yasağı da bulunmakta, bu durum özellikle fiziksel aktivite, hareket ve oyun oynama isteklerinin en fazla ve yoğun olduğu 36-72 ay arasındaki çocukların evde-dışarıya çıkmadan- aileleriyle daha fazla zaman geçirmelerine neden olmuştur. Dolayısı ile bu süreçte çocukların fiziksel aktivite ve hareket alanlarının kısıtlanması ile aileler evde alternatif çözümler üretmek zorunda kalmıştır. Çünkü çocukların fizik aktivite ve hareketlere düzenli katılımı çocukların ideal gelişimleri açısından çok önemlidir (Gallahue ve Donnely, 2003).

Fiziksel aktivite; hareket yoluyla kişinin sosyal, bilişsel, fizyolojik, duygusal ve motor gelişimini destekleyen, enerji dengesini ve sağlıklı yaşamı etkileyen önemli bir bileşendir (Demir ve Cicioğlu, 2018). Fiziksel aktivite ve hareket her yaş grubunda çok önemli olmakla birlikte erken çocukluk dönemi en önemli dönemlerinden birisidir. Çünkü bu dönemin psikomotor gelişim açısından temel hareketler dönemine (2-6 yaş) denk gelmesi nedeniyle çocuklarda hareket, öğrenme ve iletişim kurmanın en önemli ögesidir. Ayrıca bu dönemde çocuklar hızlı gelişim süreci içinde olup yeni motor becerileri öğrenmeye oldukça hazır durumdadırlar (Gallahue ve Donnely, 2003). Erken çocukluk döneminde düzenli hareket ve fiziksel aktivitelere katılım psiko-sosyal, fiziksel ve sağlıklı büyüme için özellikle kemik, kas, kardiyovasküler gelişim ve obezitenin önüne geçilmesi gibi önemli faydaları bulunmaktadır (Çağlak, 1999; Strong ve ark. 2005 Burrows, 2007; Eastman, 1997; Janz ve ark.. 2004, Sääkslahti ve ark. 2004; Strickland, 2004; Trost ve ark. 2003). Bu dönemde fiziksel aktiviteye katılım çocuklarda gündelik hareketler ve oyunlar yoluyla gerçekleştirilmekte olup oyunlaştırılarak yapılan hareket ve aktivitelere katılımı çocukların daha istekli olduğu görülmüştür. Çünkü oyun oynamak bu dönemde bulunan çocuklar için sadece fiziksel değil zihinsel ve

psikososyal gelişim açısından da en temel ihtiyaçlardan birisidir (Piage, 1962). Oyun ve hareketin çocuklar için ne kadar önemli ve yararlı olduğu bilimsel pek çok çalışmada ortaya konulmuştur (Saltalı ve Erbay, 2012). Çocuğun eğitiminde ve kişilik gelişiminde önemli bir yer tutan oyun, aynı zamanda bir eğlence, gelişim ve eğitim kaynağıdır (Aral, 2000). Okulda öğretmenlerin hareket ve oyunu ders etkinliklerine dahil edip uygun ortam hazırlaması kadar; ebeveynler de çocukları için evde ya da dışarda uygun oyun ortamları oluşturup fiziksel aktivite fırsatları yaratarak destek olmalıdırlar (Tezel Şahin, 1993). Çünkü erken çocukluk döneminde, okul dışında çocuğa en iyi oyun ve hareket ortamını anne-babalar sağlamakta ve böylece çocukların gerekli bilgi ve becerileri edinmelerine yardımcı olmaktadır (Tezel Şahin, 1993).

Erken çocukluk döneminde bulunan çocukların hayatında hareket ve oyunun çok önemli yeri olmasına rağmen, bazı dönemlerde fiziksel aktivite, oyuna isteklilik ve eğilim bulunan döneme göre değişiklik gösterebilmektedir. Özellikle son zamanlarda yaşanan olağan dışı bir durum olan COVID-19 pandemi döneminin de çocukların fiziksel aktivite ve oyun davranışlarına etkisi muhtemeldir. Bu bağlamda çalışmanın amacı Covid-19 döneminde evde bulunan çocukların oyuna ve fiziksel aktiviteye karşı eğilimlerinin, pandemi öncesi dönem ile farklılaşıp farklılaşmadığının incelenmesidir.

Yöntem

Araştırma Modeli ve Prosedür

Bu araştırma tanımlayıcı bir anket (survey) çalışmasıdır. Araştırma Türkiye’de COVID-19 pandemi sürecinde ikinci dalganın yaşandığı dönemde yapıldı. Araştırmada kullanılan anketler Türkiye’de yaşayan, okul öncesi eğitim çağına çocuğu olan velilere internet aracılığı ile ulaşılarak uygulandı. Katılımcı adaylarına çalışma öncesinde araştırma hakkında bilgilendirme yapılmış, bu bilgilendirme neticesinde gönüllü katılım sağlanmıştır. Çalışma Helsinki Deklarasyonu’nda belirtilen etik ilkelere bağlı kalınarak yürütülmüştür. Çalışmanın etik ilkelere uygulduğu Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Etik Kurulu’nun 2000184979 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Araştırma Grubu

Çalışma evrenini COVID-19 döneminde 36-72 aylık okul öncesi çağı çocuklar oluşturmaktadır. Araştırma grubunu internet ortamında sunulan demografik bilgi ve ölçek formlarını eksiksiz doldurup dönüş yapan 157 gönüllü oluşturmaktadır. Katılımcıların demografik bilgileri Tablo 1’de sunuldu.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri (n=157)

Değişkenler	Grup	n	%
Cinsiyet	Kız	81	51,6
	Erkek	76	48,4
Yaş	36-48 ay	32	20,4
	49-60 ay	45	28,7
	61-72 ay	80	51,0

Veri Toplama Araçları

Araştırma da Covid-19 döneminde evde bulunan çocukların oyuna ve fiziksel aktiviteye karşı eğilimlerini belirlemeye yönelik hazırlanan demografik bilgi formu ve “Çocuklar İçin Oynama Eğilimi Ölçeği (ÇOEÖ)” kullanıldı. Formlar çocukların velileri tarafından araştırma hakkında detaylı bilgiler verildikten sonra dijital ortamda doldurtuldu. Araştırmada kullanılan veri toplama formu üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik bilgiler, ikinci bölümde Covid-19 öncesi döneme ait çocukların oyuna eğilimlerini belirlemeye yönelik maddeler bulunurken son bölümde pandemi döneminde çocukların oyuna eğilimlerini belirlemeye yönelik maddeler bulunmaktadır. ÇOEÖ formu Barnett (1990) tarafından Lieberman'ın öncü araştırması temelinde 29-61.5 aylık çocukların bireysel oyunsallığını ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Keleş ve Yurt (2017) tarafından Türkçeye uyarlanıp ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Alfa katsayıları ve Mc Donalds'ın değeri (yapı güvenilirliği) hesaplanmış, fiziksel kendiliğindenlik alt boyutu için, 0,88, sosyal kendiliğindenlik alt boyutu için 0.88, bilişsel kendiliğindenlik alt boyutu için 0,80, zevkin dışavurumu alt boyutu için 0,93mizah anlayışı alt boyutu için 0,87 bulunmuştur. Ölçek 23 maddeden oluşan (1=hiç bu çocuk değil, 5=kesinlikle bu çocuk) 5'li Likert tipi olup, beş tane alt boyutu vardır. Alt boyutlar fiziksel kendiliğindenlik (2,4,6,13), sosyal kendiliğindenlik (9,11,12,14,17), bilişsel kendiliğindenlik (15,16*,20,23), zevkin dışa vurumu (1,3,5,8,22*) ve mizah anlayışı (7,10,18,19,21) bulunmaktadır. Ölçekte iki tane ters skorlanan madde vardır (16* ve 22*) ve ölçekten alınabilecek toplam puan 23 ile 115 arasındadır.

Verilerin Analizi

Bu çalışmadaki veriler SPSS 20 istatistiksel analiz programında analiz edilmiştir. Araştırmada veriler aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans değerleri olarak sunuldu. Normallik analizleri için Kolmogorov-smirnov testi uygulandı ve analiz sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edildi. Araştırma ölçekten elde edilen ön test ve son test verilerin karşılaştırılmasında Paired Sample T testi kullanıldı. İstatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular

Araştırmada Covid-19 döneminde evde bulunan çocukların oyuna ve fiziksel aktiviteye karşı eğilimlerinin, pandemi öncesi dönem ile farklılaşıp farklılaşmadığı ön test/son test ve alt boyutlarının istatistiksel analizleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların ÇOEÖ Ön Test/Son Test skorlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Grup	Min.	Max.	X	SD	t(157)	P
Fiziksel Kendiliğindenlik	Ön test	9,00	20,00	18,11	2,27	2,35	0,02*
	Son test	10,00	20,00	17,77	19,0		
Sosyal Kendiliğindenlik	Ön test	11,00	25,00	21,31	3,11	3,11	0,00**
	Son test	10,00	25,00	20,64	3,79		
Bilişsel Kendiliğindenlik	Ön test	8,00	20,00	14,75	2,22	0,51	0,61
	Son test	6,00	20,00	14,68	2,20		
Zevkin Dışavurumu	Ön test	13,00	25,00	21,98	2,59	3,23	0,00**
	Son test	13,00	25,00	21,34	2,80		
Mizah Anlayışı	Ön test	9,00	25,00	20,43	3,48	1,29	0,19
	Son test	9,00	25,00	20,20	3,93		
ÇOEÖ Toplam	Ön test	55,00	113,00	96,61	10,10	3,43	0,01*
	Son test	56,00	113,00	94,65	11,54		

*: $p < 0,05$, **: $p < 0,01$

Tablo 2’de katılımcıların oyuna eğilimlerinin ön ve son test skorlarının analiz sonuçlarına göre; fiziksel kendiliğindenlik, sosyal kendiliğindenlik, zevkin dışa vurumu alt boyut ve ölçek genel ön test ve son test skor ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edildi ($p < 0,05$).

Analiz sonuçlarında fiziksel kendiliğindenlik (MD = 0,34), sosyal kendiliğindenlik (MD = 0,67), zevkin dışa vurumu (MD = 0,64), alt boyutlarında ve toplam ön test/ son test (MD = 1,96) skor ortalamalarında anlamlı bir azalma görüldü. Diğer taraftan bilişsel kendiliğindenlik (MD = 0,07), ve mizah anlayışı (MD = 0,23) alt boyutlarında ön ve son test skor ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı saptandı. ($p > 0,05$).

Tablo 3’te katılımcıların oyuna eğilimlerinin cinsiyet açısından ön ve son test analiz sonuçlarına bakıldığında kızlarda fiziksel kendiliğindenlik alt boyutu, erkeklerde sosyal kendiliğindenlik ve zevkin dışa vurumu alt boyut skorlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir. Ölçek genel toplam ön test/ son test skorlarında hem kız hem de erkeklerde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. ($p < 0,05$). Kızlarda fiziksel kendiliğindenlik (MD = 0,38) ve ölçek genel toplam ön test/ son test (MD = 1,63), erkeklerde sosyal kendiliğindenlik (MD = 0,94), zevkin dışa vurumu (MD = 0,70) ve ölçek genel toplam ön test/ son test (MD = 2,30) skor ortalamalarında anlamlı bir azalma görülmektedir.

Tablo 3. Cinsiyete Göre ÇOEÖ Ön Test/Son Test skorlarının Karşılaştırılması

Değişkenler		X	SD	t	P	
Fiziksel Kendiliğindenlik	Kız	Ön test	18,23	2,33	1,95	0,05*
		Son test	17,85	2,75		
	Erkek	Ön test	17,98	2,20	1,37	0,17
		Son test	17,69	2,43		
Sosyal Kendiliğindenlik	Kız	Ön test	21,87	2,86	1,31	0,19
		Son test	21,45	3,41		
	Erkek	Ön test	20,71	3,26	3,28	0,00**
		Son test	19,77	4,00		
Bilişsel Kendiliğindenlik	Kız	Ön test	14,86	2,20	0,56	0,57
		Son test	14,76	2,06		
	Erkek	Ön test	14,64	2,26	0,18	0,85
		Son test	14,60	2,35		
Zevkin Dışavurumu	Kız	Ön test	22,35	2,52	2,36	0,20
		Son test	21,76	2,58		
	Erkek	Ön test	21,59	2,63	2,21	0,03*
		Son test	20,89	2,97		
Mizah Anlayışı	Kız	Ön test	20,77	3,45	0,52	0,60
		Son test	20,64	3,84		
	Erkek	Ön test	20,07	3,50	1,34	0,18
		Son test	19,73	4,00		
ÇOEÖ Toplam	Kız	Ön test	98,11	9,17	2,05	0,04*
		Son test	96,48	10,63		
	Erkek	Ön test	95,01	10,84	2,80	0,00**
		Son test	92,71	12,21		

*: $p < 0,05$, **: $p < 0,01$

Tablo 4'te katılımcıların oyuna eğilimlerinin yaş grupları (aylık) açısından ön ve son test analiz sonuçlarına bakıldığında; 36-48 aylık çocuklarda zevkin dışa vurumu boyutunda, 49-60 aylık çocuklarda sosyal kendiliğindenlik boyutunda, 61-72 aylık çocuklarda ise sosyal kendiliğindenlik, zevkin dışavurumu ve ölçek genel toplam skorlarında anlamlı bir farklılık görülmektedir. ($p < 0,05$). Ayrıca 36-48 aylık çocuklarda zevkin dışa vurumu boyutunda (MD = 1,04), 49-60 aylık çocuklarda sosyal kendiliğindenlik boyutunda (MD = 1,00), 61-72 aylık çocuklarda ise sosyal kendiliğindenlik boyutu (MD = 0,61), zevkin dışavurumu boyutunda (MD = 0,63) ve ölçek genel toplam skoru (MD = 2,07) skor ortalamalarında anlamlı bir azalma görülmektedir.

Tablo 4. Yaş Gruplarına Göre ÇOEÖ Ön Test/Son Test Skorlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Grup		X	SD	t	P
Fiziksel Kendiliğindenlik	36-48 ay	Ön test	17,93	2,34	1,15	0,13
		Son test	17,37	2,67		
	49-60 ay	Ön test	17,68	2,83	1,19	0,23
		Son test	17,37	2,97		
	61-72 ay	Ön test	18,42	1,82	1,36	0,17
		Son test	18,16	2,30		
Sosyal Kendiliğindenlik	36-48 ay	Ön test	19,50	3,49	0,55	0,58
		Son test	19,15	4,22		
	49-60 ay	Ön test	21,80	2,95	2,77	0,00**
		Son test	20,80	4,15		
	61-72 ay	Ön test	21,76	2,79	2,23	0,02*
		Son test	21,15	3,27		
Bilişsel Kendiliğindenlik	36-48 ay	Ön test	14,62	2,37	-0,50	0,61
		Son test	14,78	2,35		
	49-60 ay	Ön test	13,93	1,85	-0,71	0,47
		Son test	14,11	2,08		
	61-72 ay	Ön test	15,27	2,23	1,55	0,12
		Son test	14,97	2,17		
Zevkin Dışavurum	36-48 ay	Ön test	21,75	2,78	2,07	0,04*
		Son test	20,71	3,10		
	49-60 ay	Ön test	21,88	2,64	0,88	0,38
		Son test	21,51	2,71		
	61-72 ay	Ön test	22,13	2,51	2,69	0,00**
		Son test	21,50	2,73		
Mizah Anlayışı	36-48 ay	Ön test	19,84	3,54	0,60	0,54
		Son test	19,56	4,24		
	49-60 ay	Ön test	20,06	3,34	0,42	0,67
		Son test	19,91	4,09		
	61-72 ay	Ön test	20,88	3,52	1,159-	0,25
		Son test	20,62	3,71		
ÇOEÖ Toplam	36-48 ay	Ön test	93,65	10,27	1,34	0,18
		Son test	91,59	11,88		
	49-60 ay	Ön test	95,37	9,66	1,54	0,12
		Son test	93,71	12,78		
	61-72 ay	Ön test	98,48	10,01	2,86	0,00**
		Son test	96,41	10,79		

*: $p < 0,05$, **: $p < 0,01$

Tartışma ve Sonuç

Ülkemizde ilk COVID-19 vakalarının görülmesi ile birlikte virüsün yayılmasını önlemek amaçlı toplumsal birtakım önlemler alınmış ve bu önlemler kapsamında 0-20 yaş arasında olan çocuk ve gençlerin dışarıya çıkması yasaklanmıştır. 36-72 aylık çocukları da kapsayan bu süreçte çocuklar aileleri ile beraber evde vakit geçirmek durumunda kalmıştır. İzolasyon sürecinin daha verimli geçirilmesi ve çocukların gelişimlerinin bu süreçte daha iyi desteklenmesi açısından ebeveynlerle evde yapılan fiziksel aktivite ve oyunlar daha fazla önem kazanmıştır (Kanık, 2020). Buradan yola çıkarak oyun oynama ve fiziksel aktivitenin en çok ihtiyaç duyulduğu 36-72 aylık

çocukların pandemi öncesi ve pandemi dönemindeki oyun oynama eğilimleri çeşitli değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırmaya katılan çocukların ÇOEÖ analiz sonuçlarına göre; ön test ve son test toplam puan ortalamaları, fiziksel kendiliğindenlik, sosyal kendiliğindenlik ve zevkin dışı vurumu alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuç çocukların pandemi döneminde evde geçirilen süreçte oyuna ve fiziksel aktiviteye olan ilgi ve isteklerinin azaldığını göstermektedir. Bu ilgi ve isteğin azalmasının sebebi olarak kapalı ortamda geçirilen sürenin artması, ebeveynlerin oyun ya da fiziksel aktiviteye yönelik çocuklarıyla birlikte yeterli düzeyde etkinlik yapamamaları gösterebilir. Okulda veya açık alanlarda çocukların daha fazla hareket etme, akranları ile daha fazla etkileşimde bulunma ve katıldığı oyunlarda duygularını daha fazla yansıtmaya imkanı bulması oyun oynama eğilimlerini olumlu yönde etkilemektedir (Macun ve Güvendi, 2019). Bu sebeple açık alanda olamamak, özgürce akranları ile beraber hareket edip oynayamamak çocukların oyuna karşı ilgi ve isteklerini azaltmış olabilir. Bu faktörlerin araştırmamızda fiziksel, sosyal ve zevkin dışı vurumu boyutlarındaki düşüşün temel nedeni olduğu düşünülmektedir. Kanada'da 2020 yılında Lonnoy ve ark., 5-17 yaş arası çocuklarda ve gençlerde bu konuda bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmaya göre; pandemi sebebiyle yasakların ve kısıtlamaların çocuklar ve gençlerde, dış mekânda geçirilen zaman ve dış mekân oyununda geçirilen zamanda önceki döneme göre düşüşler yarattığını ve bu düşüşlerin çocuklar ve gençleri fiziksel, duygusal ve sosyal açıdan olumsuz etkilediği belirtilmektedir (Lonnoy ve ark., 2020). Araştırma bulgularımızla tutarlı olarak okul öncesi eğitim yaş grubunda olduğu gibi gençlerde de benzer sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Araştırma bulgularımız incelendiğinde sosyal kendiliğindenlik ve zevkin dışı vurumu alt boyut ortalamalarında en çok düşüşün olduğu görülmektedir. Bu bulgular izolasyon döneminin çocukların oyun oynama eğilimlerine bütünüyle olumsuz etki yaratmasa da özellikle sosyal ortamdan uzaklaşma ve oyunlardan alınan keyif ve keyfin yansıtılması açısından olumsuz etkiler yarattığını göstermektedir. Bilimsel çalışmalar çocukların beden eğitimi ve oyun aktivitelerine katılımındaki istekliliklerinde özellikle sosyal etkileşim ve katılımdan aldığı zevkin önemli belirleyici olduğunu göstermektedir (Stork ve Sanders, 2008) Bu doğrultuda ebeveynlerin evde çocuklarıyla oynayacağı oyunlarda sosyal etkileşimi destekleyen oyunlar düzenlemeleri ve özellikle çocukların oyunlardan daha fazla zevk almalarını ve bu

zevki paylaşımlarına olanak sağlayacak tutum ve davranışları sergilemeleri çocukları için yararlı olacaktır.

Araştırmada ÇOEÖ'den elde edilen bulgular cinsiyet değişkeni açısından incelendiğinde, erkeklerin toplam ön test ve son test ortalamalarında kızlara göre daha fazla düşüş olduğu görülmektedir. Bulgular erkeklerin kızlara göre bu dönemden daha fazla etkilendiklerini göstermektedir. Alt boyutlarda cinsiyet değişkenine göre karşılaştırıldığında kızlarda sadece fiziksel kendiliğindenlik alt boyutunda istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olurken erkeklerde sosyal kendiliğindenlik ve zevkin dışa vurumu alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Kızlarda erkeklere göre fiziksel kendiliğindenlik alt boyutunda farklılık olmasının nedeni evde ve açık alanda oynanan oyunların yapısının farklı olması olabilir. Çünkü kızlar evde daha az fiziksel aktivite gerektiren evcilik gibi oyunlar kurmaktadır. Fakat dışarıda akranları ile beraber daha hareketli oyunlar oynayabilirler. Bu bakımdan ebeveynlerin bu süreçte kız çocukları ile vakit geçirirken daha çok fiziksel aktiviteye yönelik hareketli oyunları tercih etmeleri gerekir. Bunun yanında bir başka sebep izolasyon döneminde televizyon, tablet ve bilgisayar ile geçirilen sürenin fazla olması da düşünülebilir. Drouin ve arkadaşlarının 2020 yılında yaptığı bir araştırmaya göre, COVID-19 döneminde 0-5 yaş aralığındaki çocukların teknoloji kullanımlarının, ileri yaş grupları kadar olmasa da arttığını ortaya koymuştur (Drouin ve ark., 2020). Ebeveynlerin bu dönemde çocuklara teknolojik cihaz kullanımında daha kontrollü olmaları da gerekmektedir. Diğer taraftan erkeklerde sosyal kendiliğindenlik ve zevkin dışa vurumu alt boyutunda farklılık olması evde fiziksel aktivite ve oyun oynarken yeterince zevk almadıkları ya da yapılan bu etkinliklerin ilgi ve isteklerini karşılamadığı sonucu çıkarılabilir. Çünkü çocuklar oyun oynarken zevk alıp mutlu olmak isterler ve mutluluklarını da karşısındaki bireye kolayca yansıtırlar. Ayrıca erkek çocuklarının akranları ile beraber olamayıp oyun oynayamamaları bu sonucun başlıca sebeplerinden gösterilebilir.

Araştırmada ÇOEÖ'den elde edilen ön test son test bulgular yaş değişkeni açısından incelendiğinde, sosyal kendiliğindenlik alt boyutunda 49-60 ve 61-72 aylık çocuklarda anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu yaşlar çocukların akranları ile beraber oyun kurarak oynamayı en çok tercih ettiği dönemlerdir (Donnelly, Mueller & Gallahue, 2016). Akranlarından uzak olmaları bu alt boyuttaki düşüşün başlıca sebepleri arasında olabilir. Zevkin dışa vurumu alt boyutunda elde edilen ön test son test bulgularına göre 36-48 aylık çocuklarda anlamlı farklılıklar olduğu görülmektedir. Bu durum yapılan aktivite ve oyunlardan daha az keyif aldıklarını göstermektedir.

Ebeveynler bu yaş grubu ile daha çok eğlenceye yönelik taklit, drama, el ve kukla oyunları oynamaları bu yaş grubunun daha çok keyif almaları yönünden yararlı olacaktır.

Genel oyun eğilimleri açısından 61-72 aylık çocukların toplam ön test ve son test skorlarında anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu sonuç pandemi döneminde 61-72 ay grubunda olan çocuklarda oyun eğilimlerinin diğer yaş gruplarına göre daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Bu yaş grubu olgunluk açısından diğer gruplara göre daha ileridedir. Ayrıca çocuğun etrafı ile iletişim kurduğu, akranları ile kurallı oyunların oynandığı sosyalliğin en yüksek olduğu, kendini ifade etme becerisinin geliştiği, günlük deneyimlerini anlatmayı tercih ettikleri bir dönemdir (Tompsonski, McCullick & Pesce, 2015). Buradan yola çıkarak 61-72 aylık çocukların pandemi döneminde gelişimsel olarak ihtiyaçlarını karşılayabileceği, yeterli düzeyde fiziksel ve oyuna yönelik aktiviteler yapılmalıdır. Fakat bunlar yeterli olmayabilir. Çünkü çocukların bu yaşlarda akranları ile beraber oyun oynama gereksinimlerinin de karşılanması gerekmektedir. Genel olarak pandemi döneminde evde kalan çocukların, yaş gruplarına göre ilgi ve ihtiyaçları değiştiği için gereksinimleri de değişecektir. Ebeveynler bu dönemi daha sağlıklı geçirmek için çocuklarının ihtiyaçlarına cevap verecek nitelikte fiziksel aktivite ve oyun etkinlikleri yapmalıdırlar.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre 36-72 aylık çocukların gelişim evreleri düşünüldüğü zaman izolasyon döneminde evde kalmak çocukların oyun davranışlarını ve oyuna olan eğilimlerini etkilemiştir. Verilere göre çocukların dışarıya çıkmadan evde kapalı ortamda kalmaları oyuna ve fiziksel aktiviteye karşı eğilimlerinde azalma olmasına neden olmuştur. Yaş gruplarına ve cinsiyete göre bu azalmalar alt boyutlara göre farklılık göstermektedir. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de etkisinin yoğun hissedildiği ve salgın sürecinin nasıl ilerleyeceğinin kestirilmesinin zor olması sonucunda kısıtlamaların artması çocukların gelişimlerini olumsuz etkilemektedir. Bu olumsuzların ortadan kaldırıldığı, çocuklara daha fazla zarar verilmesinin önüne geçilmesi amacıyla önlemler alınmalıdır. Çünkü pandeminin fiziksel ve ruhsal yönden verdiği zararlar da göz önüne alınacak kadar önemlidir.

Öneriler

Pandemi döneminde çocukların fiziki ve oyun ihtiyaçlarının karşılanmasının yanında ebeveynlerin rahatlıkla çocuklarını açık alanda oynatabileceği güvenli oyun alanları oluşturulması önemlidir. Fiziksel aktivite ve oyun ihtiyaçlarının karşılanması için çocuklara yönelik açık alanlarda düzenlemeler yapılabilir ve bu alanlar artırılabilir.

Araştırmamızda çocuklar cinsiyet ve yaş grupları değişkenleri açısından incelenmiştir. Literatüre katkı sağlaması açısından gelecekte yapılacak araştırmalarda çocukların kardeş sayısı ve evde beraber yaşanan kişiler gibi değişkenlerde incelenebilir.

Kaynaklar

- Aral, N., Baran, G. (2000). Drama. İstanbul: Ya-Pa Yayıncılık.
- Barnett, L.A. (1990). Playfulness: Definition, Design, and Measurement. *Play & Culture*. 3, 319–336
- Burrows, M. (2007). Exercise and Bone Mineral Accrual in Children and Adolescents. *Journal of Sports Science and Medicine*. 6, 305-312.
- Çağlak S. (1999). Okul Öncesi Eğitim Kurumlarına Devam Eden 5-6 Yaş Çocuklarına Beden Eğitimi Etkinlikleri Yoluyla Kavram: Enerji Öğretimi. Yayımlanmış Yüksek Lisans tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Demir, G., Cicioğlu, H. (2018). Motivation Scale For Participation In Physical Activity (MSPPA). *International Journal of Human Sciences*. 15(4), 2479-92.
- Donnelly, F.C., Mueller, S.S., & Gallahue, D.L. (2016). Developmental physical education for all children: theory into practice. *Human Kinetics*.
- Drouin, M., McDaniel, B.T., Pater, J., Toscos, T. (2020). How Parents and Their Children Used Social Media and Technology at The Beginning of The COVID-19 Pandemic and Associations With Anxiety. *Cyberpsychology Behavior and Networking*. 23(11), 727-736.
- Eastman, W. (1997). Active Living: Physical Activities For Infants, Toddlers, and Preschoolers. *Early Childhood Education Journal*. 24(3), 161-164
- Erbay, F., Saltalı, N. (2012). Altı Yaş Çocuklarının Günlük Yaşantılarında Oyunun Yeri ve Annelerin Oyun Algısı, Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD),.13(2) 249-264
- Erdem, İ. (2020). Koronavirüse (Covid-19) Karşı Türkiye'nin Karantina ve Tedbir Politikaları. *Electronic Turkish Studies*. 15(4), 377-388.
- Gallahue, D.L., Donnelly, F. (2003). Developmental Physical Education for All Children. Champaign: Human Kinetics.
- Janz, K.F, Burns, T.L., Levy, S.M., Torner, J.C., Willing, M.C., Beck, T.J. et al. (2004). Everyday Activity Predicts Bone Geometry in Children: The Iowa Bone Development Study. *Medicine & Science in Sports & Exercise*. 36, 1124–31.

- Kanık, Z.H. (2020) COVID-19 Pandemisinde Ev Tabanlı Fiziksel Aktivite. *Gazi Sağlık Bilimleri Dergisi*, Özel Sayı,46-51
- Keleş, S., Yurt, Ö. (2017). An Investigation of Playfulness of Pre-school Children in Turkey. *Early Child Development and Care*. 187(8), 1372-1387.
- Lannoy, L., Rhodes, R.E., Moore, S.A., Faulkner, G., Tremblay, M.S. (2020) Regional Differences in Access to the Outdoors and Outdoor Play of Canadian Children and Youth During the COVID-19 Outbreak. *Canadian Journal of Public Health*. 111, 988–994
- Macun, B., Güvendi, Ö.F. (2019). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Oynama Eğilimlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*. 23(78), 79-98.
- Pellicori, P. (2020). At the Heart of COVID-19, *European Heart Journal*. 41, 1830–1832.
- Piaget, J. (1962). *Play, dreams, and imitation in childhood*. New York: Norton.
- Sääkslahti A, Numminen P, Varstala V, Helenius H, Tammi A, Viikri J ve diğ. (2004). Physical Activity As a Preventive Measure for Coronary Heart Disease Risk Factors in Early childhood. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*. 14 (3), 143–149.
- Strickland E. (2004). Growing Stronger With Purposeful Play. *Early Childhood Today/Scholastic; Academic Research Library*.19(2), 6.
- Strong WB, Malina RM, Blimkie CJR, Daniels SR, Dishman RK, Gutin B (2005). Evidence Based Physical Activity For School-Age Youth. *The Journal of Pediatrics*. 146(6), 732–737.
- Stork, S., & Sanders, S. W. (2008). Physical education in early childhood. *The Elementary School Journal*. 108(3), 197-206.
- Tezel Şahin, F. (1993). 3-6 Yaş Grubu Çocuklarının Anne Babalarının Çocuk Oyun ve Oyuncakları Hakkındaki Görüşlerinin İncelenmesi. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Tezer H. Demirdağ T. (2020), Novel Coronavirus Disease (COVID-19) İn Children. *Tübitak Turkish Journal of Medical Sciences, Turk J Med Sci*. 50, 592-603.
- Tomprowski, P. D., McCullick, B. A., & Pesce, C. (2015). Enhancing children's cognition with physical activity games. *Human Kinetics*.

Trost SG, Sirard JR, Dowda M, Pfeiffer KA, Pate RR. (2003). Physical Activity in Overweight and Nonoverweight Preschool Children. *International Journal of Obesity*. 27(7), 834–839.

Zhou, F., Yu, T., Du, R., Fan, G., Liu, Y., Liu, Z., ... & Cao, B. (2020). Clinical Course and Risk Factors For Mortality of Adult Inpatients With COVID-19 in Wuhan, China: a Retrospective Cohort Study. *The Lancet*. 395(10229), 1054-1062.